

Tallózás a Szarvasi Krónika 22. számában

Szarvasi zsidók a 20. században

A rovat írásai: Dr. Molitorisz Pál: Adalékok a szarvasi zsidóság történetéhez; Dr. Lipcsei Imre: Izraelita tanulók s Trianon utáni Szarvasi Evangélikus Gimnáziumban.

Debreceni Péter

Akik visszajöttek a pokolból

Weisz Magda emlékei

– *Köszönöm, hogy fogadott. Kérem, beszéljen a családjáról, életéről!*

– 1917. május 13-án születtem Szarvason. A családom nagy nehézségek árán iskoláztatott bennünket, engem és az öcsémet, mert a helyi gimnáziumban a zsidóknak dupla tandíjat kellett fizetni. Édesapám, *Weisz Jenő* alkalmi munkákból élt.

Tisztviselő volt, de nem kapott állást, ezért búzakereskedőknek közvetített eladásokat.

(...)

Gettóba zártak, majd elvittek minket Szolnokra. Az maga volt a pokol. A cukorgyárban összezsúfolták az összes elhurcolt Békés megyei zsidót. Nem tudom hányan, de nagyon sokan voltunk. Fedett hely alig akadt. Oda zsúfolták be az öregeket, akik szinte megőrültek a félelemtől, sikoltoztak, kiabáltak éjszaka. Mi meg kinn voltunk a szabadban. Esett az eső, áztunk. Feküdtünk a sárban, mint a disznók. A magyar nyilasok ügyeltek ránk, fiatal fiúk. Ott szórakoztak velünk. Felállítottak: Kalapot le! Kendőt le! Aztán leültettek. Abban a gettóban az volt a szokás, hogy a jómódúnak tartott zsidókat addig verték, míg ki nem verték belőlük, hova rejtették el a vagyonukat.

(...)

– *Itthon mi várta önöket?*

– Azoknak az embereknek kellett a szemükbe nézni, akik sorunkra hagytak, talán még segítettek is a deportálásunkban. Ha mással nem, hát a közönyükkel. Nehéz volt a táboris is átélni, de annál is szörnyűbb volt, ahogy az emberek viselkedtek. Amikor a gettóba vittek minket, nem engedték, hogy nagy csomagot vigyünk, csak egy batyut vihettünk a hátunkon. Az emberek kiálltak az utcára, néztek és nevettek: – Na, mennek a batyus zsidók. Csak amikor a gettóban voltunk, akkor segített élelemmel néhány jó szándékú ember.

(A teljes interjú a Szarvasi Krónika 22. számának 78–81. oldalán olvasható.)

Dr. Kutas Ferenc Köztünk élő történelem

Sara Halpert (sz. Schlesinger Magdolna) emlékei

...1944 májusában vittek el bennünket, tízéves sem voltam. Összecsomagoltuk a legszükségesebb dolgokat: ruhát, egy kis élelmet. Felültettek egy stráfkocsira. Azon már ott volt a *Gottlieb* család – a vasút mögött laktak –, Anyu jött gyalog a kocsis után. És a nép kint állt, és nézte... Senki nem szégyellte, hogy a szomszédokat viszik. Kiálltak, és nézték...

(...)

Aztán bevittek bennünket fertőtleníteni. Mindenkit meztelenre vetkőztettek. Volt közöttünk egy terhes nő, a hasa a térdéig lógott.

Ez a kép máig előttem van. Volt egy gyönyörű szép lány. Tudott németül, ő tolmácsolta, mit kell tennünk. Anyaszült meztelenül. Maga elé tette a kezét. Az egyik katona ránézett, és azt mondta: – Olyan szép vagy, miért takarod el magadat?

Elvették emberi méltóságunkat. Allatszámba vettek bennünket.

(...)

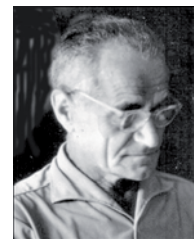
Egyszer csak hazaértünk Szarvasra. Az állomáson várt három-négy ember, akik családtagjairól szerettek volna hírt hallani. Mi csak azt tudtuk, hogy mi megmaradtunk, az auschwitziak pedig elpusztultak.

Hazamentünk a lakásunkba. A Beliczey út 162-ben laktunk. (A mai Szabadság út. A szerk.) A házunkon nem voltak ajtók, ablakok, még a kereteket is kiszédték, felszedték a padlót, mert elrejtett kincseket kerestek a zsidó házakban.

(A teljes interjú a Szarvasi Krónika 22. számának 82–91. oldalán olvasható.) Megvásárolható a helyi könyvesboltokban, a Városi Könyvtárban, a Tessedik Múzeumban, a Polgármesteri Hivatal portáján és a Debi ABC-ben.)

A Krónika postájából

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Küldeményét, a Szarvasi Krónikát köszönettel megkaptuk. Mind anyukám, mind pedig a magam nevében (mint Lelkes tanító egyik unokája) ezúton szeretnénk köszönetünket és hálánkat kifejezni azért, hogy szeretett édesapánk és nagyapánk eltávozását követően mind a mai napig őrzik, ápolják szellemi hagyatékát, amelyre mi a családja nagyon büszkék vagyunk.

Öszinte meghatottsággal olvasom nagyapám sorait, és egyben emlékezem vissza gyermekkorom legszébb nyaraira, amelyeket Szarvason töltöttem. Sokat mesélt nekem tanyáról, iskoláról. Rengeteget tanultam tőle emberségről, tisztességről, szeretetről. Kivételesen szerencsésnek érzem magam (mind a mai napig), hogy az unokája vagyok.

De azt gondolom, hogy sokan, mint volt tanítványok, ugyan ezt érzik, és ugyanígy nagyon sokat köszönhetnek neki. Már én is elmúltam 50 éves, mégis, ha szarvasiakkal vagy Szarvas környékiekkel beszélgetek, mindig ugyanazt a szeretetet és tiszteletet érzem.

Ezért köszönöm szépen anyukám és a magam nevében is, hogy Önök is ennyi szeretettel és tisztelettel viszik tovább a múltat, és adnak tovább egy kis szeletkét Szarvas és környékének történelméből az utókor számára.

A Szarvasi Krónika minden példányát megkaptuk, és szeretettel őrizzük. További munkájához jó egészséget és sok sikert kívánunk!

Üdvözlettel:

Lelkes Klára és lánya, dr. Bak Judit

Beszámoló

a Ruzicskay György Közalapítvány 2007 évi mérlegéről

(1000 Forintban)

Befektetett eszközök:	40 452.-
Tárgyi eszközök:	4 125.-
Befektetett pénzügyi eszköz:	36 327.-
Forgóeszközök:	221.-
Eszközök összesen:	40 672.-
Saját tőke:	40 292.-
Induló tőke:	32 533.-
Tárgyévi eredmény:	-1 817.-
Kötelezettségek:	381.-
Források összesen:	40 673.-

Ruzicskay György Közalapítvány

Ambícióid vannak?

Szeretnél kitörni a mókuserékből és hajlandó vagy ezért tenni is valamit?
Nemzetközi ingatlanközvetítő hálózat keres **budapesti** irodáiba fiatal, érettségizett, talpraesett munkatársakat, betanítással, alapfizetéssel+jutalékkal, albérlet lehetőséggel.

Hívj fel vagy írd egy sms-t:
0670-321-2718!